

Nejen korekční úlohy pohledem speciálního pedagoga

Gabriel Juchelka

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY S DIDAKTIKOU, PdF OU

Jazyková cvičení

- **opisovací a přepisovací**
- **doplňovací**
- obměňovací
- substituční a transformační
- modelová
- problémová
- diktáty
- **korekční**

Opisovací a přepisovací cvičení

- Nejranější cvičení na ZŠ (již v 1. třídě)
- Žáci s SPU => potíže s opisem i přepisem
  - Navýšit časový limit
  - Snížit rozsah
  - Nepřepisovat texty v jiných předmětech, poskytnout materiály k doplnění, učit hledat klíčová slova

Doplňovací cvičení

- doplnění vynechaných liter, skupin liter či interpunkce
- funkční v různých fázích probírání učiva
  - u učení vyjmenovaným slovům nejprve využít psaní celých slov, skupin hlásek, teprve poté doplňování (motorický vjem slova důležitý!)
  - **žákům se SPU nutno přečíst i doplňovačku psanou místo diktátu!**

Korekční úlohy

- Napsat text bez chyby a vyhledat chybu...
- ... je to stejná dovednost???
- **Malé průzkumné šetření**
  - 49 žáků (z toho 6 se SPU) 3. a 4. roč. SOŠ
  - Nejprve diktát (4 slova dle MZ DT 2021 jaro MT)
  - Pak úlohy 30 – 32 (MZ DT 2021 podzim)

• cca 10 min

Výsledky

- DT dopadl lépe pouze u 3 žáků.
- DT = diktát 14 žáků
- Diktát dopadl lépe u 32 žáků.

— Výsledky žáků se SPU

• Žák 1 – test 1 správně	diktát	4 správně
• Žák 2 – test 0 správně	diktát	3 správně
• Žák 3 – test 1 správně	diktát	3 správně
• Žák 4 – test 0 správně	diktát	3 správně
• Žáci 5 a 6	rovnatelný diktát i DT	

K úvaze

- Proč je takový rozdíl ve výsledcích, když to měla být tatáž dovednost?
  - **Bylo by třeba toto řešit relevantním výzkumem.**
- Zkušenosti z praxe speciálních pedagogů hovoří o tom, že žáci s dyslexií často čtou text, jak má být, než jak je (vždyť oni často „vidí text jinak“). Vyhledávání chyb je pro ně obtížnější.

Návrh?

- Když už v DT musí být korekční úkoly, mohly by být modifikovány.
- Kratší výchozí text by sloužil pouze k diagnostice dovedností vyhledávat pravopisnou chybu.

Několik didaktických impulsů

- Redukujme rozsah opisovacích a přepisovacích cvičení u žáků se SPU, zvl. dysgrafií.
- Poskytujeme žákům se SPU více času na plnění úkolů.
- Učme žáky vyjmenovaná slova i psát, při počátečním učení vyjmenovaným slovům nejsou pouze doplňovací cvičení vhodná.
- Píše-li žák se SPU místo diktátu doplňovací cvičení, musí mu být toto učitelem přečteno.
- Odborníci také doporučují, aby žáci se SPU byli učeni jinak – aby byl více zapojen multisenzorický přístup (I/Y – tvrdé, měkké kostky, reliéfní poučky), více dbát na osvojení si postupu řešení (nutné častější opakování...), žáci se SPU by si měli vytvářet nebo spoluvytvářet své přehledy gramatických pravidel, nedávat jen hotové tabulky, ale zapojit vlastní aktivitu žáků. Takovéto mluvnické přehledy by žáci mohli mít i při ověřování znalostí (delší doba zafixování učiva).
- Hledejme jiné formy ověřování znalostí, interaktivní, zábavné, nenásilné...

Děkuji za pozornost.

Juchelka.g@seznam.cz

Použité zdroje

BAUMGARTNEROVÁ, Gabriela. Několik slov ke koncepci didaktických testů z českého jazyka a literatury. In Český jazyk a literatura 2021/22. č. 3
SVOBODOVÁ, Jana, et al. Didaktika českého jazyka s komunikačními prvky: počáteční fáze výuky mateřštiny. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 8070423005.

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. Dyslexie: metody reedukace, výuky a hodnocení. 2. rozšířené vydání. Praha: PaedDr. Drahomíra Jucovičová - nakladatelství D + H, 2020. ISBN 978-80-87295-30-4.

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. Jak se učit s dítětem se specifickou poruchou učení a s poruchou pozornosti?: určeno žákům a studentům se specifickými poruchami učení a s poruchou pozornosti a jejich rodičům a učitelům. Praha: Jucovičová Drahomíra PaedDr. - nakladatelství D + H, 2015. ISBN 978-80-87295-18-2.

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra: osobní konzultace

Didaktický test MZ ČJL 2021 podzim, https://maturita.cermat.cz/files/files/CJL/intaktni-zaci/MZ2021P/MZ2021P_CJL_DT.pdf

Didaktický test MZ ČJL, 2021 jaro mimořádný https://maturita.cermat.cz/files/files/CJL/intaktni-zaci/MZ2021M/MZ2021M_CJL_DT.pdf

SYPO přednáška Problematika pravopisu na 1. st. ZŠ (Eva Hájková) <https://www.youtube.com/watch?v=PDxXWnZQG4E>